

Un recit de Le Clézio en version française

Vîntul de miazăzi

Nu-mi mai amintesc prea bine ziua în care am întîlnit-o prima oară pe Maramu. Eu de-abia ieşisem din copilărie, pe cînd ea, ea era deja femeie. Se numea Jehanne, dar toţi o chemau pe numele ei maohi, Maramu, Vîntul de miazăzi. Pe atunci, eu şi tata locuiam în casa de la ţarmul mării, în Punaauia. Tata era medic la spitalul Mamao. Se despărţise de mama pe cînd aveam şase sau şapte ani. Tot ce-mi mai stăruie în amintire e rîsul ei, vocea-i puţin cîntată. Tata s-a stabilit aici pentru ea, apoi mama l-a părăsit şi s-a dus cu un american la Los Angeles. Tata spunea că a plecat fiindcă el n-o mai amuza. A aruncat tot ce putea să i-o readucă în minte, scrisorile, fotografiile, chiar şi bibelourile cumpărate de ea. Cu toate acestea, într-o zi am dat de o fotografie veche, de pe la începutul căsniciei lor. Se aflau pe puntea unui feribot, înconjuraţi de oameni. Ea părea foarte mică şi plîpîndă pe lîngă el, avea un chip de asiatică şi părul arămiu. Am păstrat fotografia în camera mea, în cutia tainică pentru lucruri importante. Apoi am uitat-o.

Maramu era cea mai stranie fiinţă pe care o întîlnisem vreodată. Intra tot timpul la noi în casă, aidoma unei zeite cu pielea întunecată, cu chip de copil şi cu nişte ochi foarte dulci şi larg deschişi; cînd o lăsa vederea, ochiul stîng i se rotea şi asta îi dădea o înfăţişare puţin pierdută. Avea mai cu seamă un păr magnific, ondulat şi foarte negru, care o înfăşura şi îi cădea pînă la şolduri ca o podoabă sălbatică.

Umbla mereu desculță, îmbrăcată doar cu un pareo înnodat pe piept. Intra în casă dinspre plajă, fără zgomot, cu nepăsarea disprețuitoare a oamenilor care nu au nimic. Tata îmi povestise într-o zi că se trage din neamurile Ta'aroa și Temeharo, ale prințeselor din Raiatea, prințese fără de țară. Ea îmi dăduse un nume maohi, mă striga „Tupa”, nu mai știu de ce, poate din cauza insolajiei sau poate pentru că mergeam puțin de-a curmezișul, asemenea crabilor de uscat. Mă săruta. Venea la tata ca să ia medicamente pentru băiatul ei. Mă gîndeam uimit că trăise deja atît de multe experiențe, amîndoi aveam aproape aceeași vîrstă și ea cunoscuse toate astea, iubirea, maternitatea, viața. Nu i-am văzut niciodată fiul. Era copilul unui american pe nume Sumner, părinții lui Maramu îl creșteau la Raiatea. Îl cheamă Johnny. Se pare că acum lucrează într-un hotel din Hawaii. Timpul a trecut.

Îmi amintesc cum intra în casă, lua medicamentele pentru băiat așa cum ar fi luat niște bomboane, fără să asculte la ce-i spunea tata. Mă îndrăgostisem de ea, de ochii săi, de părul său, de mersul ei liniștit, de tălpile ei tari bine întinse pe cimentul solului. Îmi vorbea, spunea oricui „tu”, convențiile francezilor o plictiseau. Îmi amintesc de felul în care ședea, aproape turcește, cu piciorul stîng sprijinit de coapsă. Tata spunea că așa se așezau vechii khmeri, vechii mayași. O mînă pe coapsă, cealaltă deschisă spre cer, pentru a povesti.

Îmi spunea lucruri extraordinare, citite poate în cărți sau inventate de ea, despre strămoșii ei care erau pești veniți din mare sau despre arborii uriași ce cresc la poalele vulcanilor, cu rădăcini care pipăie adîncurile, vibrînd la tot ce se spune în lume.

Dimineța, cînd nu mergeam la liceu, mă lua cu ea pe recif. Pășeam foarte încet, căutînd parcă ceva, pe covorul foarte viu și mătășos; valul se spărgea în fața noastră, ne arunca spuma în ochi. Apoi ne întorceam în casa răcoroasă. Tata adusese fructe. Îmi amintesc bine că Maramu cînta, era o lumină caldă de după-amiază, aveam impresia că toate astea o să dureze la nesfîrșit.

După ce soarele cobora, Maramu pleca să se scalde în lagună. Stătea așezată în apă fără să se clintească. Felul în care

tata înota o făcea să rîdă. Știa să plonjeze, ridicîndu-și alene spre cer talpa foarte lucioasă. Apoi mergea spre casă, se clătea la duș cu sfială, fără să-și dea jos acel pareo. Avea gambe musculoase, un spate solid și niște sîni foarte mici și ușori. Trupul îi strălucea de ulei. Își scutura părul imens, răspîndind o jerbă de scînteii.

Cu Maramu totul era simplu. Nimic nu mă mira. Cred că am știut de la început că era amanta tatii. Uneori rămînea în casă peste noapte, dormea pe jos în camera cea mare, spunea că-i prea cald pentru ea într-un pat. Pe tata îl cheamă André, dar ea îi spunea Bob, nu știu de ce, poate din cauza șepcii cu care mergea la pescuit, la sfîrșit de săptămînă. Nu vorbea niciodată despre el, iar el nu știa aproape nimic despre ea. Era o pasăre călătoare.

Apoi, într-o zi, totul s-a schimbat. Ea a încetat să mai vină la noi, iar eu, zi după zi, o așteptam. Pîndeam sunetul ușor al tălpilor ei goale pe ciment, credeam că-i văd silueta în depărtare, sus, pe bariera recifurilor, un miraj.

Înțelegeam că se întîmplă ceva, dar nu știam ce. Tata era absent, nervos, venea acasă tîrziu. Într-o zi mi-a vorbit de Franța, a spus că ne vom întoarce, că voi merge la o școală din Lyon, după vacanță. Își găsisse de lucru acolo, într-o clinică.

Maramu a venit înapoi. Era sfîrșitul vacanței, eram singur în toată casa. A intrat fără zgomot, după obiceiul ei. S-a așezat pe terasă ca să privească marea. Avea un aer pierdut, părul îi era încîlcit. Poate că se-mbătase. Purta o rochie foarte verde. Se dăduse cu ruj pe buze, gura îi era parcă imensă, o rană.

Mi-a vorbit ca și cum ne-am fi despărțit chiar în dimineața aceea. Îmi strîngea cu putere mîna, își lăsa capul pe umărul meu. Îi simțeam pe piele parfumul uleiului de copră, un parfum de soare în noaptea ce se apropia. Deasupra orizontului, dinspre Moorea, pluteau nori incredibili.

„Tupa, de ce marea mă face să plîng?”

I-am propus să mergem să ne scăldăm. Mă temeam să nu zică ceva teribil, că n-o să ne mai revedem. Maramu a pășit cu mine pe nisip. Fuma. Apusul întuneca marea, zburau păsări lugubre. A zis:

„Vino, o să ne distrăm.”

I-am scris un bilet tatii, l-am lăsat pe masa din sufragerie. Am plecat fără să încui ușile.

În drum aștepta o mașină. Șoferul era un chinez, domnul Wong, iar în spate ședea un metis, cu o chitară mică în brațe. O cunoștea pe Maramu. Am auzit-o spunându-i Tomy. S-a așezat lângă el. Era un bărbat foarte oacheș, slab, cu mâini fine. Purta niște pantaloni gri-antracit, o cămașă în carouri, cu guler scrobit. Nu înțelegeam cine e și nici de ce a vrut Maramu să vin cu ea.

Tomy cânta în surdina la chitară, ceva din jazz, o bucată de Billie Holiday. Era cald, mașina mergea repede. Maramu începuse să cânte, acompaniindu-l pe Tomy, apoi a trecut la melodii maohi, la *ute*. Vocea nu-i mai suna răgușită, ci devenea fină ca fumul. Mi-era rușine că nu știam să cânt, mi se părea că toate temerile și toate necazurile dispar în acea muzică. Maramu își lăsase bretelele rochiei subsuoară, își plecase capul, părul îi ascundea chipul pe jumătate. Tomy o privea.

Se înnoptase, mașina continua să alerge, străbătea uneori câte-o așezare. Farurile aruncau sclipiri în noapte. Mergeam pe un drum în cornișă, marea era un imens gol negru, în stînga. În drept cu promontoriul Venus, la capătul unui drum desfundat și înțesat de automobile oprite, se afla un bar. Era un hangar de metal, luminat de tuburi de neon. O orchestră interpreta zgomotos un cântec suav, *All kinds of everything*, de Dana. Mi-l amintesc fiindcă e o melodie care mi-a plăcut dintotdeauna. Era cald. Ne-am așezat la o masă, am comandat bere Hinano, iar Maramu o sticlă de vin roșu.

Era gălăgie multă, capul mi se învîrtea. Vedeai acolo tot soiul de oameni ciudați, soldați din Legiune, fete vopsite țipător. Era pentru prima oară cînd intram într-un local de felul ăsta. Am dansat cu Maramu. Ne loveam de ceilalți dansatori, de scaune. Maramu conducea, era un vals, un paso-doble, un dans de-odinioară. Ea rîdea, părul se rotea în jurul ei. Îi simțeam mirosul transpirației, arcuirea mijlocului sub degetele mele. La masă, Tomy continua să bea, cu o figură impasibilă. Din cauza oboselii,

ochii i se adânciseră în găvane, asta îi dădea o mască de mort. Maramu avea și ea un aer obosit. Se așezase deoparte, cu brațele pe masă. Am văzut că avea cîte două riduri la colțurile gurii și un semn în formă de stea între sprîncene. Șoferul ieșise din bar. Îi era prea cald, se plictisea.

După aceea, a izbucnit o încăierare, chiar lîngă masa noastră, din cauza unui soldat beat. Maramu era foarte speriată. L-a implorat pe Tomy să plecăm. Mergea desculță pe șosea, rochia ei verde scăpăra în noapte ca o velă sub nori plumburii.

M-am oprit la marginea șanțului ca să vomit. Maramu m-a așezat pe bancheta din spate, foarte tandru, cu gesturi aproape materne. Își trecea mîinile catifelate pe chipul meu. Degetele îi miroseau a tutun.

„Bietul meu Tupa, nu mai suportați! Eu sînt obișnuită, fac asta de cînd eram mică de tot.”

Domnul Wong conducea mașina încet, să pot dormi. Ne-am oprit la malul mării, lîngă Pirae, Maramu voia să se scalde. Vîntul de-abia sufla, marea era neagră, era plăcut. Cei doi bărbați au rămas în partea de sus a plajei. Tomy cînta la chitară. Îi zăream capătul țigării, care se înroșea din cînd în cînd. Am intrat în mare gol pușcă, am înotat fără să văd încotro. Nu mai exista timp, nu mai exista spațiu. Cînd am ieșit din apă, Maramu s-a așezat lîngă mine, pe nisip.

„Ai să te căsătorești cu el?” am întrebat-o.

Ea începu să rîdă.

„Cu Tomy?”

Și spuse:

„E un tip drăguț, e bogat, are un hotel în Hawaii. Mîine voi fi bătrîna, Tupa. Am să merg acolo, el îmi va fi *tané*, nu voi mai avea altul.

- Dacă pleci, Maramu, poate c-am să mor.”

Spusesem asta ca s-o fac să rîdă, dar n-a făcut-o să rîdă.

„Poate că și eu am să merg în Franța. Bob voia să merg cu el acolo, în Lyon. E așa departe, eu sînt cea care-aș muri.”

Am rămas pe plajă, lângă apă. Maramu m-a pus să-i pipăi tălpile, acoperite de piele bătătorită.

„Crezi c-am să pot umbla acolo în papuci?

- Vei purta bascheți.
- Am să umblu în picioarele goale, lumea va trebui să se obișnuiască.”

Încercam să rîd, să glumesc, dar dintr-o dată am simțit o durere la mijloc, în dreptul stomacului, puțin mai spre dreapta. Mă sprijineam într-un cot și îmi simțeam trupul tremurînd. Maramu și-a dat seama. „Ți-e frig?” S-a lipit de mine, ca să-mi dea căldura ei. Nu știu de ce, m-am gîndit la mama. Voiam să-mi vorbească despre ea și a ghicit. Așa era Maramu, știa multe. A spus:

„O cheamă Tania, mi-aduc aminte, aveam doisprezece ani. Era foarte frumoasă, a întîlnit-o în Bali, cel puțin așa se vorbea. O vedeam uneori pe vapor, cu tatăl tău și cu tine. Erai un băiat drăgălaș, cred că eram îndrăgostită de tine. Tu și Tania aveți părul de aceeași culoare. Cînd a plecat, Bob era foarte abătut. Dar ea nu mai putea suporta. Multă vreme lumea a crezut c-o să se întoarcă înapoi, căci Bob era singur cu tine, în Punaauia. Dacă pleacă în Franța, acolo, în orașul acela foarte îndepărtat, Lyon, poate că Tania se va întoarce să trăiască cu voi.”

Cerul era limpede, plin de stele. Îmi aminteam de întîmplările pe care Maramu mi le povestea pe terasa casei, privind stelele, faimosul nor al lui Magellan și cele două aripi ale mării păsări numite Crucea Sudului. Auzeam sunetul valurilor pe recifuri. S-a luminat de ziuă, domnul Wong a spus că trebuie să mergem. Maramu s-a dus să vorbească cu Tomy, s-au certat puțin, auzeam izbucnirile vocii. Nu înțelegeam ce-și spun. Apoi Tomy și domnul Wong au plecat. Am auzit zgomotul mașinii care se îndepărta pe șoseaua dinspre promontoriul Venus. Maramu s-a întors lângă mine. Mi-a înconjurat umerii cu brațul. Îi simțeam în nări parfumul, manifestarea părului ei supranatural.

Se unise cu zorii. Era ceva minunat și teribil, căci tocmai înțelesesem că se întîmpla pentru ultima oară. Îmi vorbea încet, aproape de ureche, ca un cîntec:

„Toate scoicile, Tupa, lumea întreagă e o scoică, iar cerul o scoică și mai mare. Oamenii sînt scoici, iar pîntecul femeilor e scoica ce îi cuprinde pe toți oamenii.”

Vorbea despre pirogi, despre frunze, care sînt degetele copacilor, despre pietre, care au prins rădăcini sub pămînt. Îmi spunea toate astea ca și cum îmi lăsa știința ei, căci n-aveam s-o mai revăd vreodată. Cînd s-a arătat lumina zorilor, mi-am dat seama că adormisem. Pe nisip se vedea urma lui Maramu. Am crezut că a plecat cu ceilalți pe cînd dormeam, am intrat în panică. Am strigat: „Mara-amu!”

A ieșit de după tufe, unde se chircise ca să urineze. Eu dîrdîiam, aveam febră. Soarele s-a ridicat dinspre munți. La orizont, către Raiatea, erau nori în formă de nicovală. Maramu strălucea în rochia ei verde. Chipul ei mîhnit era catifelat, privirea impenetrabilă. Fără grabă, și-a pieptănat pe spate părul, a făcut un coc în care a înfipt un pieptene mare țigănesc. Îndreptîndu-mă spre șosea, am văzut că mașina domnului Wong aștepta. În spate, Tomy fuma o țigară. Din cauza luminii de dimineață, totul părea rece și spălăcit.

„Am să iau feribotul de Raiatea.” Maramu a rostit cuvintele astea încet. Era hotărîrea ei. Nimeni n-o putea schimba.

Am mers spre port. Tomy nu spunea nimic, nu mai cînta la chitară. Părea și el foarte obosit, poate era deprimat. În port, Maramu a plecat să-și ia lucrurile dintr-un hotel chinezesc, aflat lîngă debarcaderul feribotului. Am ieșit din mașină și am așteptat-o în umbra copacilor. Cînd s-a întors, își schimbase hainele. Purta niște pantaloni și o cămașă bărbătească, precum și o pereche de pantofi cu tocuri, care îi răneau picioarele. M-a îmbrățișat.

„La revedere. Poate că ne vom reîntîlni, într-una din zile.”

Am spus: „La revedere.” Simțeam un nod în gît, inima mă durea. Domnul Wong a rămas în mașină, nu privea. Desigur că toate astea îi erau indiferente, oamenii care vin, oamenii care pleacă. Dar eu mă gîndeam că n-am s-o mai revăd pe Maramu, n-am să-i mai aud glasul limpede cîntînd *ute*-le. N-am să-i mai

miros pe piele parfumul de tămâie. Iată de ce lumina din dimineața de-atunci era fără vlagă.

Tomy a coborât din mașină. M-a privit, nu mi-a zis nimic. Ținea în mână o valijioară neagră. Împreună, cu Maramu, s-au îndreptat spre feribot. Am urcat din nou în mașină și domnul Wong m-a condus pînă la Punaauia. N-a vrut să-i dau bani. Cred că Tomy i-a cerut asta.

Cînd am ajuns acasă, tata nu mi-a spus nimic, nu m-a întrebat nimic. N-am vorbit niciodată despre acea noapte petrecută afară. Și niciodată n-a mai rostit numele lui Maramu.

După aceea, ne-am întors în Franța, în orașul acela Lyon, unde iarna ține mai mult decît un anotimp, unde nu auzi niciodată marea și unde nu bate vîntul de miazăzi. Tania s-a întors ca să trăiască cu tata. Cred că asta și dorea Maramu. Despre Maramu nu mai știu mare lucru. Cineva mi-a spus că s-a măritat cu Tomy și că a făcut înconjurul lumii. Timpul a trecut. Spui niște lucruri, suferi și crezi că poți să mori din asta, și după cîtiva ani totul nu e decît amintire.

Traduction de Marius Roman

© Editions Gallimard, *Cœur brûlé et autres romances*, 2002